

УДК 7.071:339.9:316.454.2

Звоник А. А., Сагалович А. А.Харківська державна
академія дизайну і мистецтв

УТРАТА ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Звоник А. А., Сагалович А. А. Утрата індивідуальності в умовах світової глобалізації. У статті розглянуто питання формування сучасної економічної реальності. Висвітлюється питання трансформації в умовах нових викликів економічного та технологічного розвитку. Відображенням такої трансформації є глобалізація. Аналізуються тенденції формування єдиного (всесвітнього) міжнародного економічного, правового та культурно-інформаційного простору. Розглядається питання індивідуальності як неповторної своєрідності будь-якого явища, окремої істоти, людини. Зазначається, що у найзагальнішому плані індивідуальність є особливостями, які характеризують дану персону в її якостях, відмінності, які протиставляються типовому як загальному, притаманному всім елементам даного класу або значній частині їх. Висвітлюється питання впливу глобалізації на всі основні сфери суспільної діяльності: політику, ідеологію, культуру та мистецтво. Аналізується взаємодія протягом усієї історії людства мистецтва і науки.

Ключові слова: глобалізація, індивідуальність, мистецтво, світова економіка, технології.

Звоник А. А., Сагалович А. А. Потеря индивидуальности в условиях мировой глобализации. В статье рассмотрены вопросы формирования современной экономической реальности. Освещается вопрос трансформации в условиях новых вызовов экономического и технологического развития. Отражение такой трансформации — глобализация. Анализируются тенденции формирования единого (всего мира) международного экономического, правового и культурно-информационного пространства. Рассматривается вопрос индивидуальности как неповторимого своеобразия какого-либо явления, отдельного существа, человека. Отмечается, что в самом общем плане индивидуальностью являются особенности, которые характеризуют данную персону в ее качествах, различия, которые противопоставляются типичному как общему, присущему всем элементам данного класса или значительной их части. Освещается вопрос влияния глобализации на все основные сферы общественной деятельности: политику, идеологию, культуру и искусство. Анализируется взаимодействие на протяжении всей истории человечества искусства и науки.

Ключевые слова: глобализация, индивидуальность, искусство, мировая экономика, технологии.

Zvonik A., Sahalovych A. Lost of individuality in conditions of world globalization.

Background. The modern world is constantly taking new challenges transforms economical and technological development. Reflecting this transformation is globalization. This is a process in which the world united in a uniform system. This issue is gaining relevance with the end of the 20th century.

Economy which is globalized with other international processes becomes free zone where moving information, goods and services, capital, where naturally propagate ideas freely and move their media, encouraging the development of modern institutions and establishing mechanisms of interaction.

Globalization implies the formation of a unique (universal) economical, international, legal, cultural and information space. Its idea goes beyond purely economical borders and affects all key areas of social activity: politics, ideology, culture and art.

Globalization affects the economy of all countries. It affects the production of goods and services, labor utilization, investment, technology and distribution from one country to another. All this affects the efficiency, productivity and competitiveness. That globalization has caused aggravation of international competition.

Objectives. Throughout human history, the art and science interact widespread and multifaceted. There area when it affects the art technology and production, as well as the area where the process of such interaction is more natural than (an example of this interaction are the design and architecture). The way that technology and art are in constant development, their interaction is always dynamic.

Art as a living substance likely to react to the transformation and innovation in public life, the historical development, to change the status and behavior of man in the world, in a society that is globalized. The digital revolution that has captured the second half of the 20th century the world, affected the art world, making a huge impact on its formation and development. The interaction of technology and art occurred throughout the history of mankind. Technology in this alliance has been mostly applied in nature, remained intermediary between the idea of the artist and its material embodiment. Contemporary art consciously or intuitively seeks to know the technology in a "pure" form, understand and explore its essence, principles of operation and potential. Technologies are also in close collaboration with art. For example, flexible and mobile construction machinery today provide extraordinary opportunities for the development of design and ergonomics of the product that the consumer will fulfill not only functional, but aesthetic role. Patterns formation in contemporary art are striking indicator of its convergence with science and technology. Each epoch creates its new technologies, some of which complement and develop existing types and genres of art (architecture, design, theater, music). Only certain technologies give rise to unique forms of art.

The second half of the 20th century to replace the traditional or "old" media (press, radio, cinema, phone) come "new media" — satellite, cable and color TV, VCRs, laser technology, the Internet and many other network systems. Close collaboration between geographically distant artists by creating a single work of art — one of the new paradigms that progress was made possible by technology. Education of artists in the field of new technologies and how they can be used to create new art forms — another area over which are different tandems of modern experts and artists.

Рецензент статті: Турчин В. В., кандидат мистецтвознавства, доцент, учений секретар, Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Стаття надійшла до редакції 22.02.2017

Methods. Now consider the global impact of this process on the social component of society as art. The impact of global processes directly to the artists and their work results are not obvious and visible. Discussing globalization of society we somehow come to the question of loss or risk of loss forming such thing as individuality and uniqueness.

Results. Individuality – unique peculiarity of any phenomenon, separate beings, man. In the most general terms individuality are the features that characterize this person in its qualities, differences that are opposed to a typical general, inherent in all elements of the class or biggest part of them.

Individuality in art – inimitable personality of the artist, a special form of his life and work, which gives a unique character to the results of his work. The volume and quality of what the artist is able to do, determined that he is as an individual. To fulfill its social purpose and most fully express the nature of your ability, the artist must find their personal identity, to become the owner of such properties as integrity, originality, activity in establishing their ideological and aesthetic positions of attitudes.

Conclusions. In turn, success and hit of the artist in the implementation of their plans to a large extent determined by its independence, loyalty itself. Individuality and uniqueness are often reduced to the originality of the creative “personality” of the artist, the originality of his talent, talent that is only partly true. The individual “I” is like the center of the personality of the artist, but it is under the influence of the outside world, living and weight of outside influences. In the artist’s individuality as team nature, absorbing the social world of the artist.

Keywords: globalization, individuality, art, world economy, technology.

Постановка проблеми. Сучасний світ постійно трансформується, приймаючи нові виклики економічного та технологічного розвитку. Відображенням такої трансформації є глобалізація. Це процес, у якому весь світ об’єднується в систему. Указане питання набирає актуальності з кінця ХХ сторіччя.

Зв’язок роботи з науковими і практичними задачами здійснюється в межах виконання наукових досліджень кафедри ХДАДМ і має пряме відношення до теми «Екологічна складова у дизайн-проекуванні».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Стосовно теми розглянуто ряд робіт, у яких автори тим чи іншим чином торкаються проблеми впливу глобалізаційних факторів на формування індивідуальності творчої особи. Аналізують глобалізаційний вплив у різних галузях дизайну В. Я. Даниленко, В. І. Лесняк, О. В. Соболев. Проблему економічного впливу на мистецтво розглянуто в роботах Г. Гагоорта, Д. Ейрі.

Мета даної публікації полягає у зверненні уваги професійної дизайнерської спільноти на проблему втрати художньої індивідуальності як у мистецькому, так і в дизайнерському рівнях.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економіка, яка глобалізується разом з іншими світовими процесами, стає загальною зоною, де вільно переміщуються інформація, товари та послуги, капітал,

де невимушено поширюються ідеї і безперешкодно пересуваються їх носії, стимулюючи розвиток сучасних інститутів і налагоджуючи механізми їх взаємодії.

Глобалізація — це формування єдиного (всесвітнього) міжнародного економічного, правового та культурно-інформаційного простору. Її ідея виходить за суто економічні кордони і впливає на всі основні сфери суспільної діяльності: політику, ідеологію, культуру та мистецтво.

По-перше, глобалізація викликана об’єктивними факторами світового розвитку, науково-технічним прогресом в області транспорту і засобів зв’язку, що скорочують так звану економічну відстань між країнами. Це дозволяє отримувати необхідну інформацію з будь-якої точки планети в реальному режимі часу і швидко приймати рішення. В умовах інформаційного інтегрування світу набагато прискорюються передача технологій і запозичення досвіду. Складаються передумови для глобалізації таких процесів, які досі залишалися локальними за самою своєю природою.

Друге джерело глобалізації — лібералізація торгівлі та інші форми економічної лібералізації, які роблять світову торгівлю більш вільною. Інші лібералізаційні заходи привели до посилення руху капіталу та інших факторів виробництва.

Глобалізація впливає на економіку всіх країн світу. Вона торкається виробництва товарів і послуг, використання робочої сили, інвестицій, технологій та їх розповсюдження з одних країн в інші. Усе це відбувається на ефективності виробництва, продуктивності праці та конкурентоспроможності. Саме глобалізація викликала загострення міжнародної конкуренції.

Деякі аспекти впливу глобалізації на національну економіку заслуговують особливої уваги. Перш за все відзначимо вплив на технологічні інновації. Нові технології, як уже зазначалося, є однією з рушійних сил глобалізації, але вона, в свою чергу посилюючи конкуренцію, стимулює їх подальший розвиток і поширення серед країн.

Нарешті, у процесі глобалізації відбувається зростання торгівлі послугами, включаючи фінансові, юридичні, інформаційні та всі види «невидимих» послуг, які перетворюються на основний фактор міжнародних торгових відносин.

Усе вищевикладене дозволяє нам відзначити ряд переваг від глобалізаційного процесу:

- глобалізація викликала загострення міжнародної конкуренції. Конкуренція і розширення ринку ведуть до поглиблення спеціалізації і міжнародного розподілу праці, що стимулюють у свою чергу зростання виробництва не тільки на національному, а й на світовому рівні;
- економія на масштабах виробництва, що потенційно може привести до скорочення витрат і зниження цін, а отже, до стійкого економічного зростання;
- виграш від торгівлі на взаємовигідній основі, що задовольняє всі сторони, в якості котрих можуть виступати окремі особи, фірми та інші

організації, країни, торговельні союзи і навіть цілі континенти;

- глобалізація може привести до підвищення продуктивності праці в результаті раціоналізації виробництва на глобальному рівні і поширення передової технології, а також конкурентного тиску на користь безперервного впровадження інновацій у світовому масштабі.

Протягом усієї історії людства мистецтво і наука повсюдно і багатогранно взаємодіяли. Існують області, коли саме мистецтво впливає на технологію і виробництво, — а також області, де процес такої взаємодії виглядає більш ніж природно (прикладом такої взаємодії служать дизайн та архітектура). Від того, що техніка і мистецтво знаходяться у безперервному розвитку, їх взаємодія завжди залишається динамічною.

Мистецтво як жива субстанція швидше за все реагує на трансформації та інновації в суспільному житті, на історичний розвиток, на зміну статусу і поведінки людини у світі, в суспільстві, яке глобалізується. Цифрова революція, яка захопила з другої половини ХХ століття весь світ, торкнулася і світу мистецтва, зробивши величезний вплив на його становлення і розвиток. Взаємодія технологій і мистецтва мала місце протягом усієї історії розвитку людства. Технологія в цьому альянсі носила переважно прикладний характер, залишалася посередником між ідеєю художника і її матеріальним утіленням. Сучасне мистецтво свідомо чи інтуїтивно прагне пізнати технологію в «чистому» вигляді, зрозуміти і вивчити її сутність, принципи роботи і потенціал. Технології також існують у тісній взаємодії з мистецтвом. Наприклад, гнучкі і мобільні конструкції техніки сьогодні дають незвичайні можливості для розвитку дизайну та ергономіки продукту, які для споживача будуть виконувати не тільки функціональну, а й естетичну роль. Закономірності формотворення в сучасному мистецтві стають яскравим показником його конвергенції з наукою і технологією. Кожна історична епоха створює свої нові технології, якісь із них доповнюють і розвивають існуючі види і жанри мистецтва (в архітектурі, дизайні, театрі, музиці). І лише деякі технології народжують унікальні форми мистецтва. Так у другій половині ХХ століття арт-процес був цілком детермінований технологіями: у 1960-ті роки — відео і аудіо, пізніше — комп'ютерами, в кінці століття — Інтернетом.

З другої половини ХХ сторіччя на зміну традиційним або «старим» засобам комунікації (преса, радіо, кіно, телефон) прийшли «нові медіа»: супутники, кольорове і кабельне телебачення, відеоманітофони, лазерна техніка, Інтернет і багато інших. Тісна співпраця між географічно віддаленими художниками за допомогою створення єдиного твору мистецтва — одна з нових парадигм, що стала можливою завдяки прогресу технології. Освіта художників у сфері нових технологій і в тому, як вони можуть використовуватися у створенні нових форм мистецтва, — ще один напрямок, над яким працюють різні тандеми сучасних експертів та митців.

Тепер розглянемо вплив даного загальносвітового процесу на таку соціальну складову суспільства як мистецтво. Вплив глобальних процесів безпосередньо на митців і результати їх праці не є очевидним і видимим. Обговорюючи питання глобалізації суспільства, ми так чи інакше приходимо до питання втрати або формування ризиків втрати таких понять як індивідуальність та унікальність.

Індивідуальність — неповторна своєрідність будь-якого явища, окремої істоти, людини. У найзагальнішому плані індивідуальність є особливості, які характеризують дану персону в її якостях, відмінності, які протиставляються типовому як загальному, притаманному всім елементам даного класу або значній частині їх.

Індивідуальність у мистецтві — неповторна своєрідність особистості художника, особлива форма його буття і діяльності, що надає унікальний характер результатам його творчості. Обсяг і якість того, що здатний зробити художник, визначаються тим, що він являє собою як індивід. Щоби виконати своє суспільне призначення і найбільш повно проявити дані від природи здібності, художник повинен знайти свою особистісну самобутність, стати володарем таких властивостей, як цілісність, неповторність, активність в утвердженні своєї світоглядної, естетичної позиції, ціннісних установок.

У свою чергу, успіх і удача художника в здійсненні задумів у чималому ступені обумовлюються його самостійністю, вірністю собі. Індивідуальність та унікальність нерідко зводять до своєрідності творчої «особи» художника, оригінальності його обдарування, таланту, що вірно лише частково. Індивідуальне «Я» становить наче центр особистості художника, але воно знаходиться під постійним впливом зовнішнього світу, умов життя і маси сторонніх впливів. В індивідуальності художника тому збірна природа, що вбирає в себе соціальний світ митця.

У різних науках поняття індивідуальності отримує різний сенс залежно від тієї чи іншої його конкретизації. У біології індивідуальність характеризує специфічні риси даної особини, даного організму, які полягають у своєрідності поєднання спадкових і набутих властивостей. У психології проблема індивідуальності пов'язана з цілісною характеристикою окремої людини в самобутньому різноманітті її властивостей (темпераменту, характеру).

В економіці це — можливість виробляти і реалізовувати творчі результати і ідеї художника, унікальні технологічні процеси, техніки, елементи дизайну, які є єдиними і унікальними в кожній конкретній роботі і технології. При цьому вартість цієї унікальної роботи може істотно відрізнятись від аналогічних робіт, виконаних без використання творчої складової. Найчастіше вартість бренда, запатентованої унікальної техніки або ідеї може становити більшу частину загальної вартості товару.

Що дали нові технології для мистецтва? Відповідь на це питання одночасно і зафіксує основні риси сучасного мистецтва, яке сформувалось під впливом новітніх технологій:

1. Інтерактивність — це здатність арт-об'єкта активно і різноманітно реагувати на дії глядача, можливість для глядача вступати в контакт із художником і навіть брати участь у створенні художнього проекту. Тепер творчі одиниці не обмежені рамками одного робочого місця або одного міста, нові технології дають можливість застосовувати свої знання і творчий потенціал, беручи участь у різних проектах, які організовані віддалено і дистанційно. Групи дизайнерів можуть працювати над проектом, не перебуваючи на одному робочому місці, навіть в одній країні. Технології дозволяють координувати роботу, навіть перебуваючи в різних півкулях.

2. Нові художні засоби. У результаті технічної революції відбулися кардинальні зміни в усіх сферах людської діяльності, в тому числі і в мистецтві. Нові технології вплинули на художнє середовище, і в результаті виник новий феномен мистецтва — цифрові мистецтва. Використовуючи мову цифрової культури, він одразу ж протиставив собі все інше мистецтво — традиційне, що є по відношенню до цифрового аналоговим. Цифрове мистецтво — відкрита система, тому розвивається в контексті всього мистецтва і активно взаємодіє з аналоговим мистецтвом, впливаючи на нього. Так, у першу чергу зазнали впливу цифрових мистецтв найбільш традиційні види образотворчого мистецтва: живопис, графіка, скульптура. Почали з'являтися голографічні зображення, що імітують картину, скульптуру, рельєф, навіть архітектуру.

У цілому переваги глобалізації дозволяють покращити своє становище всім партнерам, які отримують можливість, збільшивши виробництво, підвищити рівень заробітної плати і життєві стандарти.

Результатом поглиблення інтернаціоналізаційного процесу є взаємозалежності і взаємодії національних економік. Це можна сприймати і інтерпретувати як інтеграцію держав у структуру, близьку до єдиної інтернаціональної економічної системи. Хоча основна частина глобального продукту споживається в країнах-виробниках, національний розвиток все більш ув'язується з глобальними структурами і стає більш багатостороннім і різноплановим, ніж це було в минулому.

Це найскладніший і найбільш просунутий у плані інтернаціоналізації процес, що є результатом поглиблення фінансових зв'язків країн, лібералізації цін та інвестиційних потоків.

Висновки з даного дослідження. Поряд із величезними перевагами глобалізація несе набір ризиків для учасників, в тому числі й діячів мистецтва:

1. Це загальнодоступність для використання вихідного матеріалу і можливість необмеженого копіювання та використання. Це незахищеність автора творчої ідеї від повторів. Нові технології дають можливість використовувати знання і навички художника без його згоди, простим копіюванням або включенням його творчих задумів у виробництво того чи іншого товару або послуги.
2. Поява нових технологій дозволяє виробляти предмети мистецтва, не маючи достатньої худож-

ньої освіти без зниження художнього рівня якості таких робіт.

3. Неусвідомлений вплив робіт одних творців на інших, шляхом домінування в інформаційному полі. Всесвітня мережа дає можливість нав'язування ідей, напрямів і стереотипів, тому стає можливим неосмислене копіювання або повторення ідей і творчих підходів, які мають максимальне поширення в мережі.

Таким чином, стає можливою втрата індивідуальності однією людиною і придбання її групою людей в процесі інтерактивної творчості, за рахунок групової роботи і колективного інтелекту.

Перспективи подальших розвідок. Глобалізація поглиблює, розширює і прискорює всесвітні взаємозв'язки і взаємозалежності у всіх сферах сьогоднішнього суспільного життя. Як бачимо, глобалізація у світовому масштабі має як позитивні, так і негативні сторони, але це об'єктивний процес, до якого треба пристосовуватися всім суб'єктам міжнародного життя.

Література:

1. Сагалович А. А. Глобалізація : мифы и реальность [Текст] / А. А. Сагалович // Экономика развития. — Х. : ХГЭУ. — 2003. — № 4 (28). — С. 108–110.
2. Bell D. The coming of post-industrial society. A venture in social forecasting [Текст] / D. Bell. — N. Y. : Basic Books Inc., 1973. — 507 p.
3. Growth, competition and trade. White Paper. European Commission. 1993.
4. Кас Е. Art that looks you in the eye : hybrids, clones, mutants, synthetics, and transgenics [Текст] / Eduardo Kac // Signs of Life : Bioart and beyond. — Cambridge : Massachusetts Institute of Technology Press, 2007. — P. 1–29.
5. Living and Working in the Information Society : People First. Green Paper. European Commission. Belgium. 24 July 1996.
6. Masuda Y. The information society as postindustrial society [Текст] / Y. Masuda. — Wash. : World Future Soc., 1983. — P. 29.
7. Papagiannis H. The Role of the Artist in Evolving AR as a New Medium [Текст] / H. Papagiannis // Mixed and Augmented Reality — Arts, Media, and Humanities (ISMAR-AMH), IEEE International Symposium on 26–29 Oct. 2011. Switzerland, Basel, 2011. — 190 p. DOI: 10.1109/ISMAR-AMH.2011.6093658.

References:

1. Sahalovych, A. A. (2003). Globalizatsiya : mify i real'nost' [Globalization : myths and realities]. *Ekonomika rozvitiya* — *Economy of growth* (4 (28), pp. 108–110). Kharkiv : KHGEU. [In Russian].
2. Bell, D. (1973). *The coming of post-industrial society. A venture in social forecasting*. New York : Basic Books Inc. [In English].
3. European Commission. (1993). *Growth, Competitiveness, Employment : The Challenges and Ways Forward into the 21st Century. White Paper*. [In English].
4. Kac, E. (2007). *Art that Looks you in the Eye : Hybrids, Clones, Mutants, Synthetics, and Transgenics. Bioart and Beyond*. (pp. 1–29). Cambridge : Massachusetts Institute of Technology Press. [In English].
5. European Commission. (1996, July 24). *Living and Working in the Information Society : People First. Green Paper*. [In English].
6. Masuda, Y. (1983). *The information society as postindustrial society*. (p. 29). Washington : World Future Society. [In English].
7. Papagiannis, H. (2011). *The Role of the Artist in Evolving AR as a New Medium. Proceeding from Mixed and Augmented Reality — Arts, Media, and Humanities (ISMAR-AMH) : IEEE International Symposium on 26–29 October*. Switzerland, Basel. DOI: 10.1109/ISMAR-AMH.2011.6093658. [In English].